

له بواری تهنروستی و کاروباری کۆمه‌لایه‌تییدا

له بواری تهندروستی و کاروباری کۆمه‌لایه‌تیدا

حکوممه‌تی ههریمی کوردستان بایه‌خپکی زۆری بهم بواره داوه و سالانه ههول و ئیمکانیاتیکي زۆر بۆ دابینکردنی پیداوایستییبه جزاوجۆره‌کانی ئەم که‌رته گرینگه سهرف ده‌کرت.

له سالی ۲۰۰۱دا له‌سه‌ر بودجه‌ی حکوممه‌تی ههریم ۸۳.۶۱۴.۲۳۶ دینار و له‌سه‌ر بودجه‌ی بریاری ۹۸۶ پاتی ۱۸.۹۲۳.۱۹۴ دۆلار له‌که‌رتی تهندروستی و کاروباری کۆمه‌لایه‌تیدا سهرف کراوه.

دیاره ئەمه‌ش دوو بواری جیا‌جیای خزمه‌تگوزاری ده‌گرته‌وه که بریتین له‌ بواری تهندروستی و بواری کاروباری کۆمه‌لایه‌تی.

یه‌که‌م- بواری تهندروستی:

حکوممه‌تی ههریمی کوردستان له‌ ههولێ به‌رده‌وامدایه‌ بۆ ئەوه‌ی پیداوایستییبه‌کانی پاراستنی تهندروستییی هاوولاتیان چ له‌ بواری خۆپاراستن و چ له‌ بواری چاره‌سه‌رکردندا مسۆگه‌ر بکات.

خۆپاراستن گه‌لێک بواری جیا‌جیا ده‌گرته‌وه وه‌ک: کوتانی مندالان و دایکان دژی نه‌خۆشییه‌ درمه‌کان، کۆنترۆلی نه‌خۆشیی مه‌لاریا، چاودیری تهندروستی له‌ شوپنه‌ گشتییبه‌کان وه‌کو چیشته‌خانه‌کان، چاودیری تهندروستی له‌ قوتابخانه‌کان، چاودیری تهندروستی دایکان و مندالان تا تهمه‌نی ۵ سالی، نه‌هیشته‌تی به‌دخۆراکی.

بواری چاره‌سه‌رکردنیش کۆمه‌لێک خزمه‌تگوزاری جۆراوجۆر ده‌گرته‌وه هه‌ر له‌ چاره‌سه‌رکردنی هاوولاتییه‌ک له‌ دوورترین بنکه‌ی تهندروستی له‌ گونده‌کان تا ده‌گاته‌ نه‌شته‌رگه‌ری و چاره‌سه‌ری پیشکه‌وتوو به‌ نویتترین نامیری پزیشکی له‌ نه‌خۆشخانه‌کانی ناو پارێزگه‌ و شاره‌کان. ئیسته‌ له‌ پارێزگه‌ی هه‌ولێر ۱۲ نه‌خۆشخانه‌ و له‌ پارێزگه‌ی ده‌وکیش ۷ نه‌خۆشخانه‌ به‌ شپوه‌یه‌کی به‌رده‌وام خزمه‌تگوزاریی تهندروستی پیشکێشی هاوولاتیان ده‌کهن. هه‌روه‌ها دوو کۆمه‌لگه‌ی پزیشکیی ددانی‌ش له‌ هه‌ولێر و ده‌وکدا هه‌ن و له‌ خزمه‌تی هاوولاتیاندا.

ئهمه‌ی خواره‌وه‌ش پوخته‌ی گرینگترین کار و چالاکییه‌کانی حکوممه‌تی ههریمی کوردستانه‌ له‌ بواری تهندروستیدا:

۱- پرۆژه‌کانی بیناسازی:

له‌ سالی ۲۰۰۱دا پاتی ۸.۲۰۷.۱۹۴ دۆلار سهرف کراوه بۆ ئەنجامدانی چه‌ندین پرۆژه‌ی جۆراوجۆری بیناسازی له‌ هه‌ردوو پارێزگه‌ی هه‌ولێر و ده‌وکدا وه‌ک:

- بیناکردنی ۹ بنکه‌ی تهندروستی له‌ هه‌ولێر و ۴ بنکه‌ی تهندروستی له‌ ده‌وک که ۵۰۶,۰۰۰ دۆلاریان تی چوووه.
- بیناکردنی ۲۰ خانوو بۆ کارمه‌ندان به ۲۰۰,۰۰۰ دۆلار.
- بیناکردنی دوو قوتابخانه‌ی په‌رستیاری، یه‌کیکیان له‌ هه‌ولێر و ئەوه‌ی تریان له‌ ده‌وک که تیچووی هه‌ردوو قوتابخانه‌که ۲۴۶.۹۰۹ دۆلار بووه.

- بیناکردن و ئاواکردنه وهی به شه جیاجیاکانی ۱۲ نه خوشخانه و ۵ تاقیگهی کۆنترۆلی جۆری له ههردوو پارێزگه دا که به گشتی ۴.۶۷۲.۷۳۹ دۆلاریان تی چوو.
- بیناکردنی بهشی پالاوتنی خۆین (گورچیلهی دهستکرد) له پارێزگهی دهۆک به ۱.۸۴۱.۴۰۴ دۆلار.
- بیناکردنی کارگه یهکی ئۆکسجین له پارێزگهی ههولێر به ۱۶۹.۲۰۹ دۆلار.
- بیناکردنی دوو بهشی ناوخۆیی په رستیاریان له ههولێر و یهک بهشی تریش له دهۆک، که کۆی گشتیی تیچووی هه ر سێ به شه که ۱۹۸.۹۳۳ دۆلار بوو.
- ئاواکردنه وهی ۱۳ بنکه ی تهندرۆستی به ۳۷۲.۰۰۰ دۆلار.
- جگه له مانهش له سه ر بودجه ی حکومه تی هه ریم چه ندين پرۆژه ی بیناسازی و ئاواکردنه وه و چاککردنه وه نه نجام دراون که زیاتر له ۵۰۰.۰۰۰ دیناریان تی چوو ههروهک، دروستکردنی بنکه ی پۆلیس له به ندیخانه ی ئافره تان و نهوجه وانان، دروستکردنی چه ند ژوو ریتک له وه زاره تی تهندرۆستی و کاروباری کۆمه لایه تی و کرینی موه لیده و چه ند پرۆژه یه کی تر.

۲- ده رمان و نامیری پزیشکی و که له یه لی جۆراوجۆر:

- له سالی ۲۰۰۱ دا پاتی ۱۰.۷۱۶.۰۰۰ دۆلار سه رف کراوه بۆ کرینی ده رمان و نامیری پزیشکی پیشکه وتوو و که له یه لی پییوست به م شپوه ی خواره وه:
- کرینی نامیری جۆراوجۆری پزیشکی و خزمه تگوزاری.
- کرینی داووده رمانی جۆراوجۆر و دابه شکردنی به سه ر نه خوشخانه و بنکه تهندرۆستییه کانا که ۵.۰۱۶.۰۰۰ دۆلاری تی چوو.
- شایانی باسه ر پزیه یه کی زۆر که م له وه به شه ده رمانه ی که به پپی بریاری ۹۸۶ بۆ کوردستان دیاری کراوه ده گاته نه خوشخانه کانی کوردستان و حکومه تی هه ریم له هه ولێ به رده وامدايه بۆ ئه وه ی له گه ل پیکه خراوی WHO ئه م گرفته چاره سه ر بکریت.
- کرینی ۲۸ موه لیده ی کاره با بۆ نه خوشخانه و بنکه تهندرۆستییه کان.
- کرینی ۱۸ ئۆتۆمۆبیلی فریاکه وتن و جۆری تر.
- کرینی ۱۵ ده زگای کۆمپیوته ر.
- جگه له مانهش حکومه تی هه ریمی کوردستان له سه ر بودجه ی خۆی ۶ ئۆتۆمۆبیلی جۆری تۆبۆتای بۆ به رپوه به رایه تیبه گشتیبه کانی وه زاره تی تهندرۆستی و کاروباری کۆمه لایه تی دابین کردوو.

۳- راگه یانندن:

- له بواری راگه یانندن و هوشیارکردنه وه ی هاوولاتیاندا چالاکی جۆراوجۆر نه نجام دراوه وهک:
- ده رکردنی ۸ ژماره ی گۆفاری تهندرۆستی.
- ده رکردنی گۆفاری ژینامه .

- پيشكىش كىردنى ۳۶ بەرنامەى رېئوتىنى تەندروستى لە تەلەفزيۇنى ھەرىم.
- پيشكىش كىردنى ۱۸ بەرنامە لە تەلەفزيۇنى گولان، بەناوى (تەندروستى و ژيان).
- تايىبەت كىردنى لاپەرەيەكى رېژنامەى براىەتى بۆ كاروبارى تەندروستى كە تا ئىستە ۱۳ ژمارەى لى دەرچووه.

۴- چالاكى جۆراوجۆر:

- لە رېژانى ۸-۹-۱۰/۵/۲۰۰۱دا كۆنفرانسى بەشى كاروبارى كۆمەلايەتتى وەزارەتى تەندروستى و كاروبارى كۆمەلايەتى سازكرا. لەو كۆنفرانسەدا باس لە ھەموو خزمەتگوزارىيەكانى وەزارەت كرا و چەندىن پاسپاردە و بربار لە كۆتايىي كۆنفرانسەكەدا دەرچوون.
- رېژانى ۱۹-۲۰-۲۱/۹/۲۰۰۱ يەكەمىن كۆنفرانسى زانستى و پزىشكىي وەزارەتى تەندروستى و كاروبارى كۆمەلايەتى بەسترا بە تامادەبوونى ژمارەيەكى زۆر لە پسپۆرانى ھەموو پارىزگەكانى كوردستان و دەرەوى ولات.
- ئەنجامدانى چەندىن ھەلمەتى كوتانى ئەو مندالانەى تەمەنيان لە ۵ سال كەمتەرە دژى نەخۆشىي ئىفلىجى.
- بەستنى چەندىن كۆر و سەمىنارى جۆراوجۆر بۆ دكتور و كارمەندى نەخۆشخانە و تاقىگەكان بە مەبەستى بەرزكردنەوى ئاستى زانستىيان و شارەزابوونىيان لەسەر چۆنيەتتى بەكارھىتانى ئامىترە پزىشكىيە پيشكەوتووهكان.
- ناردنى چەندىن تىمى پزىشكى جۆراوجۆر بۆ دەرەوى ولات، ھەروەك ناردنە دەرەوى ۵ پزىشك بۆ (خولى كارگىرپى تەندروستىي كۆمەلگە) لە ئەمريكا و ۳ پزىشك بۆ سەمىنارىك دەربارەى كارەساتى ھەلەبجە لە فەرەنسا و ۶ پزىشك بۆ مەشقكردن لەسەر نەخۆشپەكانى دل و چاو و ناردنى ۲ پزىشكى تىشك بۆ ئىسپانيا.
- كردنەوى چەندىن خولى مەشقى جۆراوجۆرى تەندروستى و خولى فيربوونى كۆمپيووتەر بۆ كارمەندانى دەزگا و فەرمانگەكانى تەندروستى.
- ئەمە سەرەپراي چەندىن كار و چالاكىي ھەمەجۆرى تر.

دووھم- لە بوارى كاروبارى كۆمەلايەتيدا:

۱- چاودىرىي كۆمەلايەتى:

- كە گرىنگى دەداتە خانووى بەسالآچووان و پەيمانگەى نابىنيان و كەرولالان و كەم ئەندامەكان و بىركولەكان و داىبنكردنى پىداويستىيەكانيان. لەم بواردەدا ئەم چالاكىيانەى خوارەو ئەنجام دراون:
- كردنەوى (۳۰) خولى جۆراوجۆر بۆ فەرمانبەران و كارمەندانى چاودىرىي كۆمەلايەتى و ئەوانەى سوود لە خزمەتگوزارىيە كۆمەلايەتتەكان وەردەگرن. ھەروەك خولى كۆمپيووتەر و زمانى ئىنگلىزى و خولى دەرمان و خولى مافى مەژوف و مۆسقىقا و وىنەكىشان و فيربوونى قورئانى پىرۆز و... ھتد.
- سازدانى ۱۴ ئاھەنگى جىاواز لە بۆنە جىاجىاكاندا وەك ئاھەنگى جەژنى سەرى سال بۆ خانەى چاودىرىي كورن و ئاھەنگى كۆتايى سالى خوتىندن بۆ پەيمانگەى بىركولان و ئاھەنگى جاردانى مافەكانى مندالان بۆ خانەى چاودىرىي كچان.

- سازدانی ۲۹ گهشتی جۆراوجۆر بۆ هاوینهههوارهکان.
- پیشکیشکردنی چهندين خزمهتگوزاریی تهندروستی بۆ خانهی بهسالآچووان و پهیمانگهی هیوا بۆ کهرولالان و خانهی چاودیری کچان و پهیمانگهی نابینایان و خانهی چاودیری کوران.
- دابهشکردنی جلوه‌رگ و دیاری و کهلوپه‌لی جۆراوجۆر به‌سه‌ر خانه و پهیمانگه و بنکه جۆراوجۆره‌کاندا.
- کردنه‌وه‌ی ۴ پیشانگه.
- ئەنجامدانی چهنده‌ پرۆژه‌یه‌کی بیناسازی به‌هاوکاریی ریکخراوی یونیسیتف به ۵۲.۰۹۳ دۆلار.

۲- چاکسازی کۆمه‌لایه‌تی:

- هه‌ولتیکی زۆر دراوه بۆ ئەوه‌ی به‌شپۆزتیکی زانستی و به‌هاوکاریی شاره‌زایان رێژه‌ی لاساریی نه‌وجه‌وانان و لاساره‌کان که‌م بکرتیه‌وه و هۆکاره‌کانی په‌یدا‌بوونی لاساری و تاوان چاره‌سه‌ر بکرتیت. له‌م بواره‌دا زۆر چالاکی ئەنجام دراوان وهک:
- کردنه‌وه‌ی ۱۰ خولی جیاجیای نه‌هیشتنی نه‌خوینده‌واری و فیترکردنی مۆسیقا و وینه‌کیشان و زمانی ئینگلیزی و رۆشنییری... هتد. بۆ کارمه‌ندانێ چاکسازی کۆمه‌لایه‌تی و به‌ندکراوان.
- پیشکیشکردنی خزمه‌تگوزاری تهندروستی جۆراوجۆر به‌شپۆه‌یه‌کی به‌رده‌وام.
- سه‌ردانی گرتووخانه‌کان و دابه‌شکردنی جلوه‌رگ و که‌لوپه‌ل و په‌یدا‌بوونی جیاجیا به‌سه‌ر به‌ندکراوه‌کاندا.
- کردنه‌وه‌ی چهندين پیشانگه و سازدانی چهنده‌ تاهه‌نگیک.
- ئەنجامدانی چهنده‌ پرۆژه‌یه‌کی ئاواکردنه‌وه له‌سه‌ر بودجه‌ی حکومه‌تی ههریتم که ۲۳۲.۰۰۰ دیناریان تی چوه‌وه.

۳- کار و دابینکردنی کۆمه‌لایه‌تی:

- ئهم بواره تایبه‌ته به‌ دابینکردنی مافه‌کانی کرێکاران به‌پیتی یاسا‌کانی خانه‌نشینی و دابینکردنی کۆمه‌لایه‌تی و ریکخستنێ پیتوه‌ندی له‌ نیتوان کرێکار و خاوه‌ن کاردا.
- له‌م بواره‌شدا چالاکی جۆراوجۆر ئەنجام دراوه وهک پشکنینی پرۆژه‌کان و، جیبه‌جی کردنی پاداشتی کۆتاییی خزمه‌ت بۆ کرێکاران و قهره‌بوکردن و خانه‌نشینکردنیان و، به‌خشینی مۆله‌ت به‌ خاوه‌ن پیشه و دوکانداره‌کان... هتد.
- جگه له‌مانه‌ش چهندين خولی جۆراوجۆر سازکراوه وهک خولی کارگێری له‌ مه‌لبه‌ندی مه‌شقی پیشه‌یی و چهندين خولی دارتاشی و کاره‌با و فینک کردنه‌وه و فیتربوونی کۆمپیوتەر و... هتد.
- ئهمه پوخته‌یه‌ک بوو له‌ گرینگترین کار و چالاکییه‌کانی حکومه‌تی ههریتم له‌ بواری تهندروستی و کاروباری کۆمه‌لایه‌تیدا، بیگومان هه‌ول و کۆشش به‌رده‌وامه بۆ ئەوه‌ی توانای ده‌زگا تهندروستییه‌کانی ههریتم چ له‌ رووی شاره‌زایی و ناستی زانستی کارمه‌ندانیه‌وه و، چ له‌ رووی نامیر و که‌ره‌سته‌ی نوێبادی پزیشکییه‌وه په‌ره‌ی پێ بدری و له‌و ریکه‌یه‌وه خزمه‌تگوزاری تهندروستی زیاتر و باشتر و پیشکه‌وتوتر پشکیش به‌ هاوولاتیان بکرتیت.

خشتهی ژماره (۱)

پوختهی چالاکییهکانی وهزارهتی تهندروستی و کاروباری کۆمهلایهتی بۆ سالی ۲۰۰۱

۱- پارێزگهی ههولێر

أ- پرۆژهکانی بیناکردن

پات \$	ژماره	ناوی پرۆژه
۴۰۰,۰۰۰	۹	بیناکردنی بنکهکانی تهندروستی
۲۰۰,۰۰۰	۲۰	بیناکردنی خانووی کارمهندان
۱۳۵,۴۴۶	۱	بیناکردنی قوتابخانهی په‌رستیاری
۳,۲۲۸,۸۰۶	۱۹	بیناکردن و ئاواکردنه‌وی به‌شه جیا جیاکانی پینج نه‌خۆشخانه و دوو تاقیگهی کۆنترۆلی جۆری بۆ ئاو
۱۶۹,۲۰۹	۱	بیناکردنی کارگهی ئۆکسجین
۱۷۹,۴۷۷	۲	بیناکردنی به‌شی ناوخوا بۆ په‌رستیاران
۲۵۲,۰۰۰	۵	ئاواکردنه‌وی بنکهکانی تهندروستی
۴,۵۶۴,۹۳۸	۵۷	کۆی گشتی

ب / کۆمپيوته‌ر، ئۆتۆمبیل، موه‌لیده و ئامییری پزیشکی

پات \$	ژماره	ناوی پرۆژه
	۸	کۆمپيوته‌ر
	۱۶	موه‌لیده
	۹	ئۆتۆمبیل (ئۆتۆمبیلی فریاکه‌وتن و جۆری تر)
		ئامییری پزیشکی
۳,۷۰۰,۰۰۰	۲۴	کۆی گشتی

پات \$	ناوی پرۆژه
۳,۳۱۹,۰۰۰	ده‌رمان

۱۱,۵۸۳,۹۳۸	کۆی گشتی پارێزگای هه‌ولێر
------------	---------------------------

خشتهی ژماره (۲)

پوختهی چالاکییهکانی وهزارهتی تهندروستی و کاروباری کۆمهلایهتی بۆ سالی ۲۰۰۱

۲- پارێزگهی دهۆک

أ- پرۆژهکانی بیناکردن

پات \$	ژماره	ناوی پرۆژه
۱۰۶,۰۰۰	۴	بیناکردنی بنکهکانی تهندروستی
۱,۴۴۳,۹۳۳	۹	بیناکردن و نوۆهنگردنهوهی بهشه جیا جیاکانی ۷ نهخوشخانه ۳ تاقیگهی کۆنترۆلی جۆری بۆ ئاو
۱,۸۴۱,۴۰۴	۱	بیناکردنی بهشی پالائوتنی خوتین (گورچیلهی دهستکرد)
۱۹,۴۵۶	۱	بیناکردنی بهشی ناوخۆیی په‌رستیاری
۱۱۱,۴۶۳	۱	بیناکردنی قوتابخانهی په‌رستیاری
۱۲۰,۰۰۰	۸	ئاواکردنهوهی بنکه تهندروستییهکان
۳,۶۴۲,۲۵۶	۲۴	کۆی گشتی

ب/ کۆمپییوتەر، ئۆتۆمبیل، موهلبیده و ئامبیری پزشکی

پات \$	ژماره	ناوی پرۆژه
	۷	کۆمپییوتەر
	۱۲	موهلبیده
	۹	ئۆتۆمبیل (ئۆتۆمبیلی فریاکهوتن و جۆری تر)
		ئامبیری پزشکی
۲,۰۰۰,۰۰۰		کۆی گشتی

پات \$	ناوی پرۆژه
۱,۶۹۷,۰۰۰	ده‌رمان

۷,۳۳۹,۲۵۶	کۆی گشتی پارێزگهی دهۆک
-----------	------------------------

۱۸,۹۲۳,۱۹۴	کۆی گشتی هه‌ردوو پارێزگهی هه‌ولبیر و دهۆک
------------	---